

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ผ้าไหมบ้านนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การประชุมเชิงปฏิบัติการ สำหรับกลุ่มเป้าหมายและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติหนองบัวแดง ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย จึงขอแนะนำสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.1.1 ภูมิปัญญาและลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียว

วิถีการทอผ้าของชาวบ้านนาเสียวจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ชาวบ้านนาเสียวมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของบรรพบุรุษและมีการสืบทอดต่อมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เป็นวิถีการผลิตผ้าไหมแบบดั้งเดิมครบวงจร ปัจจุบันหน่วยงานทางราชการ เช่น ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯชัยภูมิ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนทั้งพันธุ์หม่อนและพันธุ์ รวมทั้งอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไหมให้มีคุณภาพ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมกลายเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี การทอผ้าไหมนอกจากจะเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านแล้ว ยังสร้างชื่อเสียงให้แก่หมู่บ้าน กล่าวคือในปี พ.ศ.2547 บ้านนาเสียวได้รับคัดเลือกเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านชุมชนใหม่เข้มแข็งต้นแบบของจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากมีกระบวนการผลิตผ้าไหมแบบดั้งเดิมครบวงจรที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์

ในอดีตชาวบ้านจะเลี้ยงไหมพันธุ์พื้นบ้าน คือพันธุ์นางน้อย ซึ่งจะมีความแข็งแรง ทนต่อโรค แต่รังไหมจะมีขนาดเล็ก ปัจจุบันเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงไหมพันธุ์ดอกบัว เป็นไหมพันธุ์ไทยลูกผสมระหว่างพันธุ์ไทยพื้นบ้านกับพันธุ์ต่างประเทศ มีข้อดีกว่าพันธุ์พื้นบ้านคือ ให้ผลผลิตปริมาณเส้นไหมสูงกว่า เนื่องจากรังไหมมีขนาดใหญ่กว่า ใช้เวลาเลี้ยงน้อยกว่า แต่ข้อเสียคือมีความต้านทานต่อโรคและสภาพแวดล้อมน้อยกว่า ดังนั้นผู้เลี้ยงจึงต้องดูแลเอาใจใส่อย่างดีทุกขั้นตอน ตั้งแต่ความสะอาดของสถานที่ให้อาหารที่เหมาะสมอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ สำหรับวงจรชีวิตของไหมจะเริ่มจากผีเสื้อไหมวางไข่ เรียกว่าไข่ปี หลังจากนั้นไข่ปีจะฟักเป็นตัวหนอนไหม เป็นระยะที่เรียกว่า วัย 1 ระยะที่เป็นตัวไหมนั้นจะมีการลอกคราบ 4 ครั้ง คือจากวัย 1 ถึงวัย 4 ตัวไหมจะกินอาหารคือใบหม่อนและนอนสลัดกันจนครบ 4 ครั้ง หลังจากนั้นจะเข้าสู่วัย 5 ไหมจะเริ่มสุก เมื่อตัวไหมสุกหรือแก่เต็มที่ สังเกตได้จากตัวไหมจะอ้วนใส มีสีเหลือง ตัวไหมจะพันเส้นใยสีเหลืองห่อหุ้มตัวเองไว้ ชาวบ้านจะเรียกว่าฝักหลอก (ฝักไหม) ตัวไหมหนึ่งตัวจะสร้างสร้างใยไหมเป็นฝักไหมได้หนึ่งฝักเท่านั้น หลังจากนั้นตัวไหมก็จะเข้าสู่ระยะเป็นดักแด้อยู่ภายในรังไหมนั้น ระยะที่เป็นดักแด้จะเป็นระยะที่ฟักตัว ตัวไหมในระยะที่เป็นดักแด้อยู่ในรังไหมและระยะที่เป็นผีเสื้อนั้น จะไม่กินอาหารเลย และเมื่ออายุครบ

ประมาณ 7-8 วัน ดักแด้ก็จะกลายเป็นตัวผีเสื้อหรือตัวบี ซึ่งเป็นเป็นระยะขยายพันธุ์ ผีเสื้อตัวบีจะเจาะรังออกมาผสมพันธุ์และวางไข่ หลังจากนั้นไข่จะฟักเป็นตัวหนอนไหม ซึ่งจะวนเวียนอยู่เช่นนี้เป็นวงจรหรือวัฏจักรของผีเสื้อไหม กล่าวคือ วงจรของไหมแต่ละรุ่นจนกระทั่งเป็นผีเสื้อ จะแบ่งเป็น 4 ระยะคือ 1) ระยะที่เป็นไข่ 2) ระยะที่เป็นตัวไหม ซึ่งเป็นระยะที่ชาวบ้านเลี้ยง 3) ระยะที่เป็นดักแด้ เป็นระยะที่เอารังไหมมาสาวเอาเส้นไหม และ 4) ระยะที่เป็นผีเสื้อ ซึ่งเป็นระยะขยายพันธุ์ รวมระยะเวลาวงจรชีวิตผีเสื้อ 1 วงจร โดยเฉลี่ยประมาณ 45 วัน

เมื่อจะทอผ้าชาวบ้านจะมีการเตรียมเส้นไหม โดยนำรังไหมไปต้มและสาวเอาเส้นไหม ซึ่งมีขั้นตอนการเตรียมเส้นไหม ได้แก่ การสาว การเหล่งไหม การดองไหม การกัวกัไหม การปั่นหลอด การปั่นโบก การคันหมี่ การมัดหมี่ การย้อมหมี่ การโอบหมี่ การปั่นหลอด

ในอดีตชาวบ้านนาเสียวจะผลิตเส้นไหมในการทอผ้าด้วยตนเองทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน แต่ปัจจุบันการทอผ้าเป็นอาชีพเสริมที่ช่วยให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการเส้นไหมจึงมีปริมาณมากขึ้น ทำให้การผลิตเส้นไหมในชุมชนไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงมีการจัดหาเส้นไหมเพิ่มเติมจากแหล่งผลิตภายนอกเพื่อนำมาทำเป็นเส้นทางยืนหรือเส้นเครือ โดยจะใช้เส้นไหมจากโรงงานของบริษัททูลไหมไทยจำกัด ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเส้นไหมแท้ที่มีคุณภาพดีและเหมาะที่ใช้ทำเป็นเส้นยืน กล่าวคือ คุณสมบัติสำคัญของเส้นยืนจะต้องมีขนาดเล็ก เหนียวแน่น สอดเข้าช่องฟืมง่าย มีความสม่ำเสมอ และเรียบลื่นตลอดทั้งเส้น เพราะเมื่อนำมาสีบทุกและเวลากะทบฟืมจะได้สะดวกและไม่ติดขัด เส้นไหมที่เป็นเส้นยืนจะไม่นิยมนัดหมี่ แต่จะย้อมสีพื้นสีเดียวตามลักษณะของลายผ้าที่ออกแบบไว้ ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหมยืน ได้แก่ การคันเครือหูก การสีบทุก การกางหูกและการพันหูก เมื่อกางหูกเรียบร้อยแล้วก็จะเริ่มการทอผ้าได้ เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า คือ กี่ ช่างทอผ้าบ้านนาเสียวจะทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้าน ซึ่งเป็นกี่ทอผ้าแบบดั้งเดิม วิธีการทอผ้าจะใช้เทคนิคทอผ้าแบบขัดกันธรรมดาระหว่างไหมเส้นพุ่งกับเส้นยืน ลักษณะการทอขัดกันแบบธรรมดาที่เรียกว่า ลายขัด และจะเกิดลวดลายสวยงามที่มาจาก การออกแบบลวดลายโดยการมัดหมี่และการย้อมสีบนไหมเส้นพุ่งตามลวดลายที่ได้ออกแบบไว้

สำหรับภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของบ้านนาเสียว พบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกันกับภูมิปัญญาการทอผ้าไหมในทุกพื้นที่ของภาคอีสาน ซึ่งจะเหมือนกันทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การเตรียมเส้นไหม การออกแบบลวดลาย การย้อมสี และการทอเป็นผืนผ้า แต่การออกแบบลวดลายและการเรียกชื่อลาย จะแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล มณีคุ้มและคณะ (2546) ได้ศึกษาตีความเชื่อของลวดลายที่ปรากฏบนผ้าไหมชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าลวดลายที่ปรากฏบนผ้าไหมของชุมชนบ้านเขว้า เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของช่างทอผ้าแต่ละคน ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราวและสิ่งต่างๆตามความเชื่อในท้องถิ่น ลักษณะลวดลายที่ปรากฏ ประกอบด้วย 1) ลวดลายประเภทพืช 2) ลวดลายประเภทสัตว์ 3) ลวดลายประเภทเครื่องใช้และสิ่งประดิษฐ์ และ 4) ลวดลายที่เกิดจากอิทธิพลความเชื่อทางศาสนา

5.1.2 ผลการศึกษาลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียว

การศึกษาลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียว โดยชาวบ้านนาเสียวทุกคนที่มีผ้าไหมที่เก็บไว้ทั้งเก่าและใหม่ รวมทั้งผ้าไหมที่เก่าชำรุดและไม่สามารถนำมาใช้สวมใส่ได้แล้ว แต่ยังคงจะมองเห็นลวดลาย

ได้ชัดเจน นำมาร่วมกันจัดแสดงในวันประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ที่ทำการกลุ่มทอผ้าไหมบ้านนาเสียว มีจำนวนกว่า 50 ผืน ส่วนใหญ่เป็นผ้าโบราณที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไปจนถึง 120 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการค้นหาลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียว ได้เชิญช่างทอผ้าและเจ้าของผ้าไหมทุกผืนเข้าร่วมกิจกรรม มีการมอบหมายให้เลขาของกลุ่มทอผ้าเป็นผู้จัดบันทึกข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ของผ้าไหมทุกผืน เช่น ชื่อเจ้าของผ้าไหม ชื่อของลายผ้าไหม อายุผ้าไหม ลักษณะการทอ สีที่ใช้อย้อมผ้า เป็นต้น

ผลการศึกษาและสำรวจรูปแบบและลายผ้าไหมของบ้านนาเสียว พบว่าส่วนใหญ่จะมีลวดลายคล้ายกัน และเรียกชื่อเหมือนกัน เช่น ซิ่นหมี่ตา ซิ่นหมี่คั่น ผ้าโสร่งไหมลายหางกระรอก ส่วนการสำรวจอายุของผ้า จะนับจากอายุของผู้เป็นเจ้าของผ้าคนแรกจนถึงเจ้าของผ้าคนปัจจุบัน พบว่าบางผืนบางลายมีอายุมากกว่า 100 ปี ขึ้นไป ผ้าไหมบางผืนมีลวดลายคล้ายกันแต่ต่างกันที่มีการทอเส้นคั่นลายจึงทำให้มีความแตกต่างและเรียกหมี่คั่น ซึ่งหมี่คั่นเป็นลายผ้าไหมโบราณของบ้านนาเสียวที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ลายผ้าไหมทั้งหมดที่สำรวจครั้งนี้ ได้แก่ หมี่ลายกอดตะไคร้ หมี่ลายพองน้ำหรือหมี่ลายน้ำตีพอง หมี่ลายตะกร้อ หมี่ลายแมงมุมน้อย หมี่ลายคองขาด หมี่ลายหางกระรอก หมี่ลายหมากนัด หมี่ลายเก็ดลิ้น หมี่ลายดอกแก้ว หมี่ลายกะไต้ลิง หมี่ลายขोन้อยดอกใหญ่ หมี่ลายขोन้อยดอกน้อย หมี่ช้อดอกใหญ่ หมี่ลายผักแว่น หมี่ลายต้นสน หมี่ลายโคมห้าหวาน หมี่ลายหมากจับ หมี่ลายขอแหวง หมี่ลายนาคน้ำ หมี่ลายนาคพอ หมี่ลายข้าวหลามตัด หมี่ลายไข่ขาง(ลายไข่มดแดง) หมี่ลายสวรรค์เบี่ยง หมี่ลายไซ่ช้อย หมี่ลายไซ่ใหญ่ หมี่ลายโคมห้า หมี่ลายคองสองปอ หมี่ลายปอเดียว หมี่ลายม่าน หน้าต่าง หมี่ลายขอเลื้อยหมี่ลายกัญแจ หมี่ลายขาเป็ยน้อย หมี่ลายขอ อ.อ่าง หมี่ลายสายฝน หมี่ลายสอด หมี่ลายขอแอกน้อย หมี่ลายคองแคง หมี่ลายแอกน้อย หมี่ลายดอกหลวง หมี่คั่นลายหมากจับ หมี่คั่นลายตะขोन้อย หมี่ลายหุ่ยมตีนหมี่ หมี่คั่นลายขอ หมี่ลายประยุกต์ชิ้นในตัว หมี่ลายดอกกระเจียว ผ้าโสร่งลายหางกระรอก

สำหรับลายผ้าไหมโบราณของชุมชนบ้านนาเสียว จะมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งได้ออกแบบตามลักษณะของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธีรารัตน์ ชื่นศิริกุลชัย (2556) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ผ้าฝ้ายทอมือไทยของ บ้านร่องก่องข้าว ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านองค์ความรู้ลวดลายผ้าฝ้ายทอมือไทยของ ซึ่งมีพื้นเพมาจากเชื้อสายยอง จากสิบสองปันนา ดังนั้นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ส่วนใหญ่จะได้อาจมาจากลวดลายผ้าสมัยโบราณ ซึ่งลวดลายในสมัยโบราณนั้นจะมีการให้ความหมายและคุณค่า ความเชื่อที่สืบทอดกันมา และที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือไทยของ อาทิเช่น ลายช้าง ลายนกยูง ลากดอกแม่กัญแจ ลายคำเมือง เป็นต้น ส่วนใหญ่ผู้ทอผ้าในปัจจุบันไม่ทราบความหมายของลวดลายผ้ามากนัก รู้เพียงว่าลวดลายผ้าจะได้อาจมาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ศาสนา และคติความเชื่อต่างๆ ในอดีต เช่นเดียวกับงานวิจัยของนิตยา ฉัตรเมืองปัก (2555) ที่พบว่าลวดลายของผ้าทอจะเกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ และความคิดสร้างสรรค์ของช่างทอผ้า ซึ่งลวดลายต่างๆ ในสมัยก่อนจะไม่ทอปะปนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความเชื่อว่าถ้าเอาลายที่ไม่เหมาะสมกับงานนั้นๆ จะไม่ได้รับบุญกุศล เป็นต้น และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ศรีสนาม (2551) ศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษาหมู่บ้านแสนสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การออกแบบลวดลาย

ผ้าไหมมัดหมี่ตั้งแต่อดีต การทอผ้ามีที่มาของลวดลายจากประสบการณ์ จนมีการพัฒนาเป็นรูปแบบของลวดลายมาจนถึงปัจจุบัน

5.1.3 แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ผ้าไหมบ้านนาเสียว

การประชุมเชิงปฏิบัติการสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านนาเสียว เพื่อหาแนวทางสร้างอัตลักษณ์ผ้าไหมบ้านนาเสียว โดยการศึกษาลวดลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียวทั้งหมด เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ซึ่งสรุปเป็น 2 แนวทาง แนวทางแรกคือ เสนอให้มีการอนุรักษ์ลายผ้าตามรูปแบบลายผ้าโบราณทั้งผืน โดยกำหนดให้ลายผ้าโบราณนั้นๆ เป็นลายผ้าไหมอัตลักษณ์บ้านนาเสียว โดยคัดเลือกลายโบราณที่มีอายุมากที่สุด 5 ลาย ได้แก่ ลายกอตตะไคร้ ลายคองขาด ลายหมากนัต ลายแมงมุมน้อย และหมี่คืบ จากนั้นให้คัดเลือกให้เหลือ 1 ลาย เป็นลายอัตลักษณ์บ้านนาเสียว แนวทางที่สองคือ ต้องการให้มีการพัฒนาให้ทันสมัย แปลกใหม่ แต่มีความสวยงามและสามารถใช้ได้ทุกคน โดยการประยุกต์รูปแบบ แต่ก็เน้นการอนุรักษ์ลวดลายโบราณ ในที่สุดจึงมีมติเพื่อหาข้อสรุปแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ผ้าไหมบ้านนาเสียว โดยที่ประชุมมีมติว่า อัตลักษณ์ลายผ้าไหมบ้านนาเสียวในปัจจุบันควรมี 2 แบบ คือ 1) คัดเลือกลายผ้าไหมลายโบราณเพียงลายเดียวเป็นลายผ้าไหมอัตลักษณ์บ้านนาเสียว เพื่อเป็นการอนุรักษ์ลายโบราณของบรรพบุรุษ 2) ให้มีการคัดเลือกลายโบราณมากกว่า 5 ลาย และให้มีการประยุกต์รูปแบบของลวดลายคือให้มีลายโบราณหลายลายในผืนเดียว โดยนำแต่ละลายมาทอรวมกันบนผ้าผืนเดียว ส่วนการออกแบบทอลายอัตลักษณ์ประยุกต์ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านนาเสียวได้ตกลงว่า จะให้แต่ละคนได้คัดเลือกลาย มัดหมี่ ย้อมสี และทอเป็นผืนผ้า เพื่อนำมาเป็นตัวอย่าง และคัดเลือกลวดลายที่สวยงามและเหมาะสมเป็นลายอัตลักษณ์ของชุมชนต่อไป ซึ่งแนวทางการออกแบบลวดลายผ้าไหมที่สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านนาเสียวได้ช่วยกันออกแบบครั้งนี้ เป็นการอนุรักษ์ลายผ้าไหมโบราณของชุมชน เป็นการประชาสัมพันธ์ลายผ้าเพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้ทราบคุณค่าภูมิปัญญาและร่วมกันสืบทอดโดยการนำลายผ้าไหมอัตลักษณ์ไปทอสวมใส่เป็นที่นิยมโดยพร้อมเพียงกัน โดยเฉพาะเวลาในงานสำคัญต่าง ๆ เป็นสื่อให้คนอื่นๆ ได้ทราบว่าลายผ้านี้มีการทอในบ้านนาเสียวมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ส่วนอีกแบบหนึ่งที่กำหนดให้มีการคัดเลือกลวดลายตั้งแต่ 5 ลายขึ้นไป โดยต้องเป็นลายที่มีความหมายและสื่อถึงชุมชนบ้านนาเสียว ช่างทอผ้าทุกคนสามารถนำไปทดลองทอและนำมาช่วยกันดูว่าแบบไหนสวยงามและสามารถสวมใส่ได้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มทอผ้าต้องการให้ผ้าทอบ้านนาเสียวมีอัตลักษณ์แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ

5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) จากการศึกษาลายผ้าไหมโบราณบ้านนาเสียว มีข้อสังเกตคือ ลายผ้าไหมบางลายมีลักษณะคล้ายกันแต่จะเรียกชื่อต่างๆ หรืออาจมีลักษณะต่างกันเล็กน้อย ก็จะใช้ชื่อต่างกัน ถ้ามีการจัดหมวดหมู่ลายผ้า จะทำให้เห็นรูปแบบของลายชัดเจน และสามารถทราบที่มาของลายผ้าแต่ละลายได้ดียิ่งขึ้น

2) ลายผ้าไหมโบราณของบ้านนาเสียว จะเป็นหลักฐานสืบค้นการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในอดีตได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนใหม่เข้มแข็งต้นแบบของจังหวัดชัยภูมิ

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ว่าลายผ้าไหมอัตลักษณ์ชุมชนบ้านนาเสียว สร้างความภาคภูมิใจให้ชุมชนและมีผลต่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างไร

2) ควรศึกษาวิจัยรวบรวมลวดลายผ้าไหม ทั้งลวดลายโบราณ ลวดลายปัจจุบัน รวมทั้งลวดลายประยุกต์ โดยจัดให้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ลายโบราณและส่งเสริมการออกแบบลวดลายใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นลายผ้าไหมโบราณ และลายผ้าไหมอัตลักษณ์บ้านนาเสียว สำหรับให้นักเรียนในชุมชนได้ศึกษา เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติในการทอผ้า

